

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Divinum præceptum, non occides, generale est; ab eo proinde
nullas exceptiones facere licet, nisi quas ipsa fecit divina Authoritas; quæ
cùm non nisi tres exceptiones fecisse legatur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT III.

Divinum praeceptum, Non occides, generale est; ab eo proinde nullas exceptiones facere licet, nisi quas ipsa fecit divina Auctoritas; quae cum non nisi tres exceptiones fecisse legatur, alias facere non licet.

11 Quod à generali illo praecepto nullas exceptiones facere liceat, nisi quas divina fecit Auctoritas, manifestum est, tum ex dictis precedenti capite, quod solà Dei auctoritate liceat hominem occidere. Tum ex dictis to. 1. Prolegom. 2. ubi demonstravimus à generali Dei lege, ratione vel auctoritate purè humanà exceptionem fieri non posse.

12 Unde cum non nisi tres exceptiones divina Auctoritas fecisse legatur: primam scilicet lege generali, permettendo ut justa bella gerantur: secundam similiter lege generali, dando gladium publicae potestati, ut malefactores Reipublicae noxios occidat: tertiam iustione speciali, alicui vel aliquibus mandando, ut se vel alium interficiat: alias exceptiones facere non licet. Quisquis proinde extra hosce casus hominem occidit, homicidii crimine innectitur, uti docet Augustinus l. 1. de Civit. Dei c. 21. *Quasdam verò exceptiones eadem ipsa divina fecit Auctoritas, ut non liceat hominem occidi. Tres verò proximè dictas recenseret: primam his verbis: Nequaquam contra hoc praeceptum fecerunt, quo dictum est: „ Non occides, „ qui Deo Authore, bella gesserunt. Secundam verbis immediatè sequentibus: Aut personam gerentes publicae potestatis, secundùm ejus leges, hoc est iustissima rationis imperium, sceleratos morte punierunt. Tertiam proximè subjecit: Et Abraham non solum non est culpatus crudelitatis crimine, verùm etiam laudatus est nomine pietatis, quòd voluit filium nequaquam sceleratè, sed obedienter occidere. Post quae concludit: His igitur exceptis, quos vel lex iusta generaliter, vel ipse fons iustitiae Deus specialiter occidi jubet, quisquis hominem, vel seipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innectitur.*

13 Quisquis ergo prætendit exceptionem à generali illa Dei lege, *Non occides*, huic incumbit probare, quòd exceptio illa contineatur in una ex tribus illis. Partim quia ubi lex est generaliter lata, exceptio debet ab allegante probari, ut communis est ac recepta Jurisperitorum, Canonistarumque regula, fundata in L. de pretio 8. ff. de public. in rem act. ubi dicitur, quòd lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, quamdiù utique non probatur quòd restringatur per aliam legem specialiter loquentem. L. in toto ff. de reg. Jur. Geneti enim per speciem derogatur. L. servis urbanis ff. de Fun. instr. Partim quia nisi probetur eam contineri in una ex illis tribus, probari non poterit ex Scriptura, vel Traditione. Per consequens probari non poterit eam divinà fieri auctoritate: cum sola Scriptura sacra & Traditio divinà sint auctoritatis securi indices.

Enimverò si aliam exceptionem facere liceat, præter illas tres, quas divinà factas esse auctoritate constat ex verbo Dei scripto & tradito, ratione purè humanà licebit à generali Dei lege excipere. Quod loco citato fieri non posse demonstravimus, & ipsamet ratione probatur: utpote quæ dicitur, à praecepto, *Non occides*, alias exceptiones faciendas non esse, nisi tres illas, quas divinà auctoritate factas esse per divinam Scripturam & Traditionem edocemur. Nam, ut præclare discurrit eruditissimus Denuntiator doctrina RR. PP. Collegii Anglo-Leod. Soc. Jesu Denuntiat. xi. nisi hic limes figatur rationi humanæ, nusquam ea pedem certò figet, & sensim ratiocinando progressa, ipsum tandem praeceptum everteret, uti manifestum faciunt exorbitantes opiniones cap. 1. exhibitæ. Quarum Authoribus imprimis æquum & rationi consentaneum visum est, occidere injustum invaluorem vitæ. Deinde ex hoc ipso idem concluderunt de invaluore honoris, qui ipsis visus est charior vitæ. Ab invaluore honoris, progressi sunt ad invaluorem pudicitiae; cujus invalor, invalor est honoris. Atque idipsum concluderunt de invaluore bonorum temporalium, sine quibus vita commodè vel honorabiliter duci non potest. Ac sic tandem pullularunt tot illæ exorbitantes opiniones, de quibus proximè; Deo utique per eas manifestante, aded erraticam esse rationem purè humanam, ut si semel ipsi permillum fuerit à generalibus Dei legibus exceptionem, in Scriptura vel Traditione non fundatam, facere, nihil in illis firmum permanebit, in hoc statu naturæ corrupta, in quo unusquisque, non ex regula veritatis, sed ex cupiditate & consuetudine metitur malum, ut Augustinus dicit in l. de mendac. c. 15. Cupiditas verò, sicut & consuetudo, aded rationem offuscant, ut, teste Arià Montano c. 29. non defuerint populi, qui diis suis annuè sacrificarent quinquaginta hominum millia, quibus id nedum honestum, sed & religiosum esse sua ratio humana dictabat; quæ proinde obbrutescere facit homines (ut loquitur Athanasius) dum in interpretandis, restringendisque generalibus Dei legibus iudex assumitur.

Itaque à generali Dei praecepto, *Non occides*, rationi purè humanæ non magis concessum est exceptionem facere, quàm à generalibus aliis Dei praeceptis. Cur enim non ab aliis, si ab illo? Cur Christianis Chinesibus licitum non sit cultum divinum exterius idolis exhibere, eum interius ad verum Deum dirigendo, quando aliter vita & bona servari non possunt, si in tali circumstantia invaluorem injustum occidere liceat? Cur similiter Susanna permittere non potuit senibus usum corporis sui, praeceptum, *Non machaberis*, intelligendo, nisi machari necessarium sit ad mortem evadendam? Cur praeceptum de non edendis carnis porcinae Machabæi cum ista exceptione glossari non potuerunt, nisi necessarium sit ad vitam servandam? Et sic de aliis.

16 At (inquis) præceptum, *Non occides*, naturale est. Ad rationis ergo naturalis iudicium est referendum, quando liceat vel non liceat occidere. Rationabiliter proinde dicitur præcepto illo solum prohiberi, ne quis occidat sine iusta necessitate.

Respondeo, etiam præceptum de uno Deo colendo, de non mæchando, &c. naturale esse; ab eorum tamen generalitate rationem naturalem non posse excipere, nec illa sic glossare, ut non liceat idola exterius adorare, mæchari, &c. sine iusta necessitate. Ergo similiter, &c.

17 Si dicas præceptum, *Non machaberis*, nullam pati exceptionem, uti patitur præceptum, *Non occides*.

Respondeo 1°. præceptum, *Non occides*, sine divina autoritate, nullam etiam pati exceptionem, ut constat ex dictis c. 2.

18 Respondeo 2°. si Deus vellet concedere alicui usum corporis uxoris alienæ (uti concedere potest de potentia absoluta) dominio non concesso, in illo casu præceptum, *Non machaberis*, exceptionem pateretur, hanc videlicet, *Non machaberis, sine divina concessione*. Nec tamen adhuc illo casu, à generalitate præcepti, *Non machaberis*, ratione naturali liceret excipere.

CAPUT IV.

Principibus & Magistratibus, in bello iusto, licitum est hostes occidere, sicut & malefactoribus Reipublicæ noxios, etiam pro solo furto.

19 Superiori capite demonstravimus, à generali præcepto divino, *Non occides*, non dari exceptionem ullam, nisi quam Deus ipse fecit; præceptum proinde illud sic glossari non posse, *Non occides, sine iusta necessitate*, cujus iudex sit naturalis ratio nostra, nec aliam admittere exceptionem, nisi comprehensam in una ex tribus ibi designatis; utique non occides nisi speciali Dei iussione, vel publicâ autoritate, duobus in casibus à Deo concessâ, scilicet in bello iusto, & in legitima malefactorum Reipublicæ noxiorum punitione.

20 Quod enim liceat se vel alium occidere, ex speciali Dei mandato, ad ipsum extraordinariè directo, constat ex Genes. 22. ubi Deus mandavit Abraham, ut filium suum Isaac offerret in holocaustum. Apostolus quoque Hebr. 11. inter eos qui fide probati sunt, laudat Sampsonem, qui se unâ cum Philistinum occidit. Et Ecclesia pro Martyribus colit eas, quæ, ut insectatores suæ pudicitie devitarent, in fluvium sese projecisse leguntur. Quod factum Augustinus lib. 4. de Civit. Dei c. 26. non aliter excusat, nisi quod id Spiritu sancto interiùs iubente fecerint: *Sicut (inquit) de Sampson aliud nobis fas non est credere, nisi utique quod Spiritus latenter hoc iusserat, qui per ipsum miracula faciebat,*

21 Quod etiam in bello iusto, publicâ autoritate, Principes, eorumque milites non pec-

Tom. 11.

cent, dum hostem aggreduuntur & occidunt, constat ex divina Scriptura docente quod Deo authore iusta bella geruntur. Deo namque authore, Abraham Genes. 14. hostes aggressus est, ac devicit. Similiter Moyses, Josue, David, &c. ut constat ex Numer. 21. & 31. ac toto penè libro Josue, &c. Unde cum à Joanne Baptista Luc. 3. milites quæsiissent, quid sibi faciendum esset, ipsis non prohibuit militare; sed *neminem (inquit) concesseritis, nulli calumniam faciatis, sufficiat vobis stipendium vestrum*, prout Augustinus adverte ep. 205. l. 22. contra Faustum c. 74 &c.

Denique publicâ Principum ac Magistratum autoritate facinorosos homines, Reipublicæ noxios, ex legum iustarum præscripto occidi posse, & debere, & ad hoc potestatem ipsis à Deo datam esse, constat ex 2. Paralipom. 19. ubi pius Rex Josaphat Iudicibus Juda: *Videte (inquit) quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Dominus, vindices ab ipso positi in iram iis qui malè agunt, juxta illud Rom. 13. Si malum feceris, time: non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit.* A Deo ergo Principes & Magistratus gladii jus acceperunt ad punitionem & vindictam malorum, ita ut contra commissum sibi à Deo ministerium peccent, si malefactores dimittant impunitos, juxta illud 3. Reg. 20. *Qua dimissi virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima illius.*

Nec Scotus jure excipit fures: cum nec Scriptura excipiat, nec Traditio, & ratio propter quam Deus potestatem illam Magistratibus tribuit, etiam in furibus procedat. Cur enim alios malefactores à Magistratibus occidi voluit, nisi quia Reipublicæ noxii sunt, & amputandum est membrum toti corpori noxium ad salutem totius. At etiam fures Reipublicæ noxii sunt. Unde bonus latro in cruce confessus est se digna factis recepisse, & Deus Josue 7. iussit occidi Achan, ob furtum laminæ aureæ, uti dicitur ibi versu 11. observatque Imperfectus in Matth. homil. 41.

At, inquit novissimus Scoti defensor, Bo-naventura Baro, in suis Ethicis Apolog. 5. act. 7. in Synagoga fures morte non pledebantur, sed multati, ut patet Exodi 22. *Siquis furatus fuerit ovem, vel bovem, & occiderit, vel vendiderit, quinque boves pro uno restituet, & quatuor oves pro una ove.* Atqui in lege Evangelica, quæ dulcedinis est, durius puniri non debent, quam in lege Mosaica. Nec id iustitia permittit, quia in iusta punitione servanda est æqualitas inter poenam & culpam; non servatur autem, dum bonum superioris ordinis, scilicet vita, aufertur pro bono inferioris ordinis, v. g. pecunia.

Respondeo 1°. etiam Synagoga tempore fures & latrones morte multatos fuisse, ut constat in Achan, & in latronibus cum Domino crucifixis.